

Reino Tapaninen, Arkkitehti SAFA

“Koulurakentamisen ja oppimisympäristöjen yleistilanne”

Joutsenmerkki julkisessa koulu- ja päiväkotirakentamisessa

Webinaari / 30 maaliskuuta 2022

Saunalahden koulu, Verstas Arkkitehdit (2012)

Suomen koulurakennusten historia

- 1921 Yleinen oppivelvollisuuslaki
- Tarve uusille kouluille koko maassa
- Valtion rahoitus > Mallisuunnitelmat > Normit
- Kouluista tuli samanlaisia
- Valtion rahoitus päättyi 1993...

Mitä sitten tapahtui?

Koulurakennusten normit

- Koulujen rakentaminen hyvin normitettua ja kontrolloitua vuoteen 1993 saakka
- Tänään ohjaus yleisten rakentamista koskevien lakien ja rakennusmääräysten mukaan (rakenneturvallisuus, LVIS)
- Koululainsäädännössä vain yksi velvoite:
"Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön " (29 §, Perusopetuslaki 628/1998)

Opetushallitus on julkaissut...

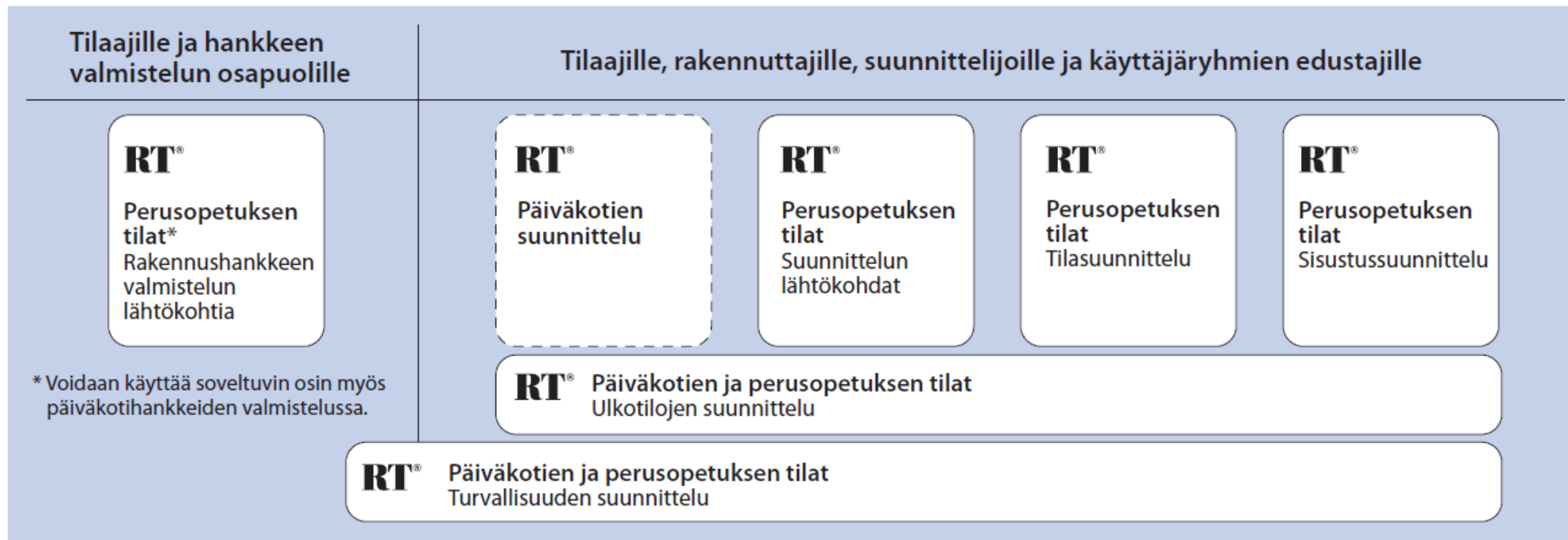
Opetussuunnitelmien perusteet

- Varhaiskasvatuksen perusteet (2018)
- Esiopetuksen perusteet (2016)
- Perusopetuksen perusteet (2016)
- Lukio-opetuksen perusteet (2019)

...Oppimisympäristöjen merkitystä korostetaan

Rakennustietosäätiö on julkaissut... (2019)

RT-korttisarja koulu- ja päiväkotirakennusten suunnitteluun

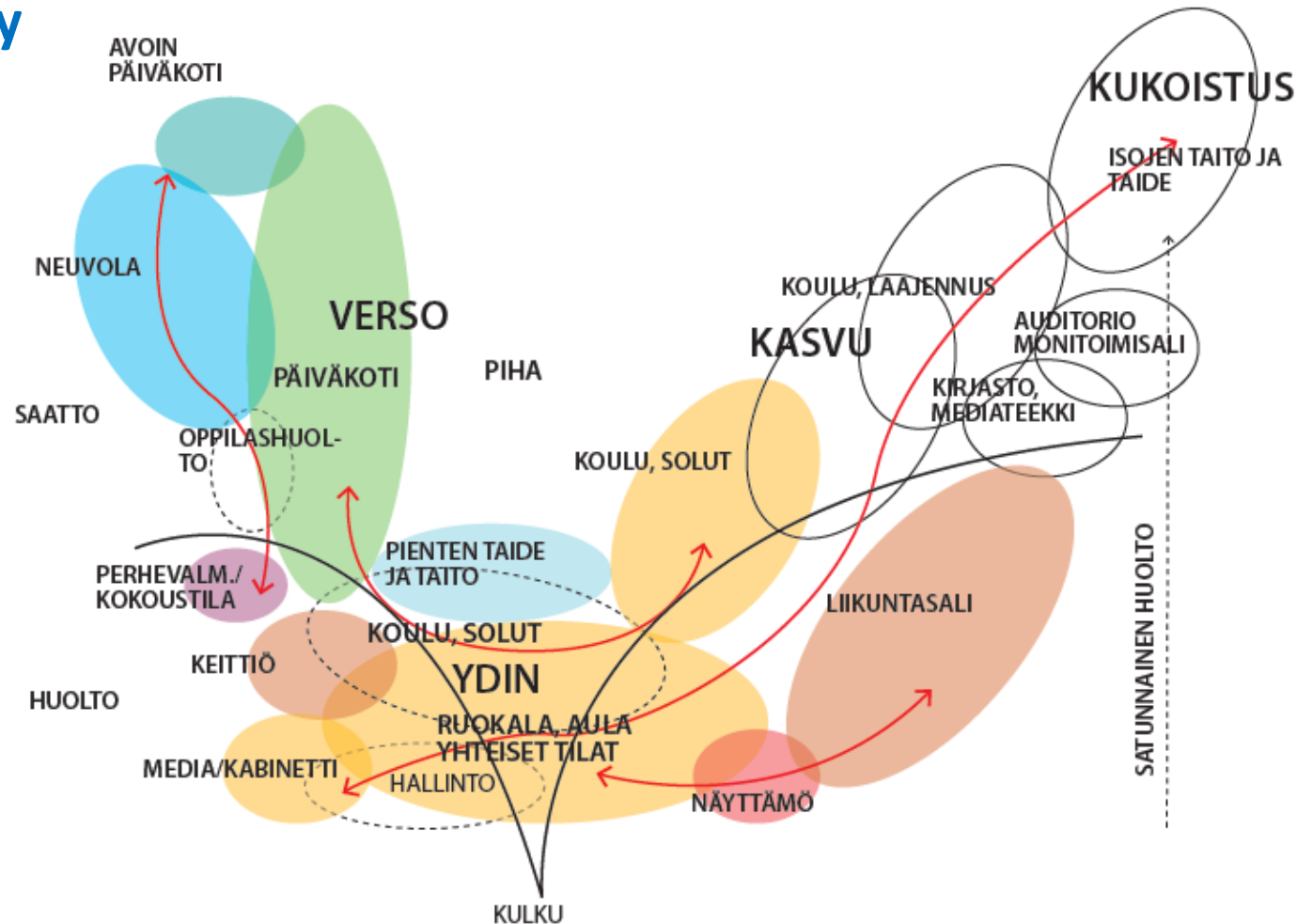

Kuva 2. Päiväkotien ja perusopetuksen tilojen RT-ohjekorttikokonaisuus.

Pedagoginen suunnitelma

- kuvaa tulevaa toimintakulttuuria uudessa toimintaympäristössä
- ohjaa ehdotus- ja yleissuunnittelua toiminnallisesta näkökulmasta
- valmistaa käyttäjiä uudentlaisessa toiminta- ja oppimisympäristössä toimimiseen sekä toimintakulttuurin luomiseen.

Pedagoginen suunnitelma on tehtävä ennen rakennussuunnittelua... tavoitteiden ja työtapojen määrittely

Agora...

Keskeistila

Tilat ryhmitellään yhden keskeisen yhteistilan tai aulan ympärille.

Sakaramalli...

Sakaramalli

Tilat ryhmitellään yksiköihin, jotka yhdistyvät yhden keskeisen yhteistilan tai aulan ympärille.

Koulukonsepteja ja -malleja

Pihasarja...

Sisäpihojen sarja

Tilat ryhmitellään kampamaiseen muotoon, jossa eri osien välille muodostuu sisäpihoja.

Kampus...

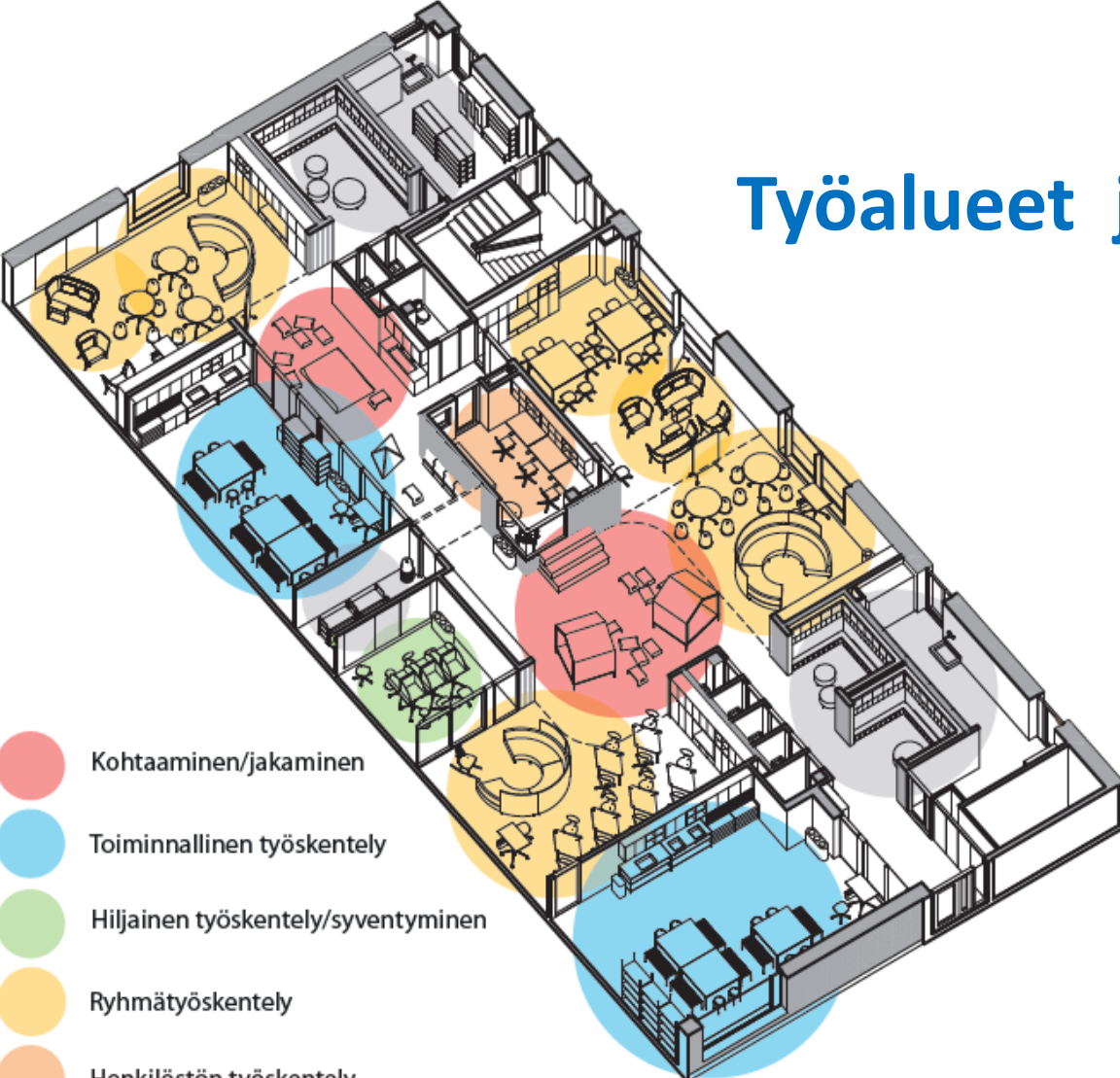

Kampus

Tilat sijoittuvat useampaan erilliseen rakennukseen, jotka ovat lähellä toisiaan.

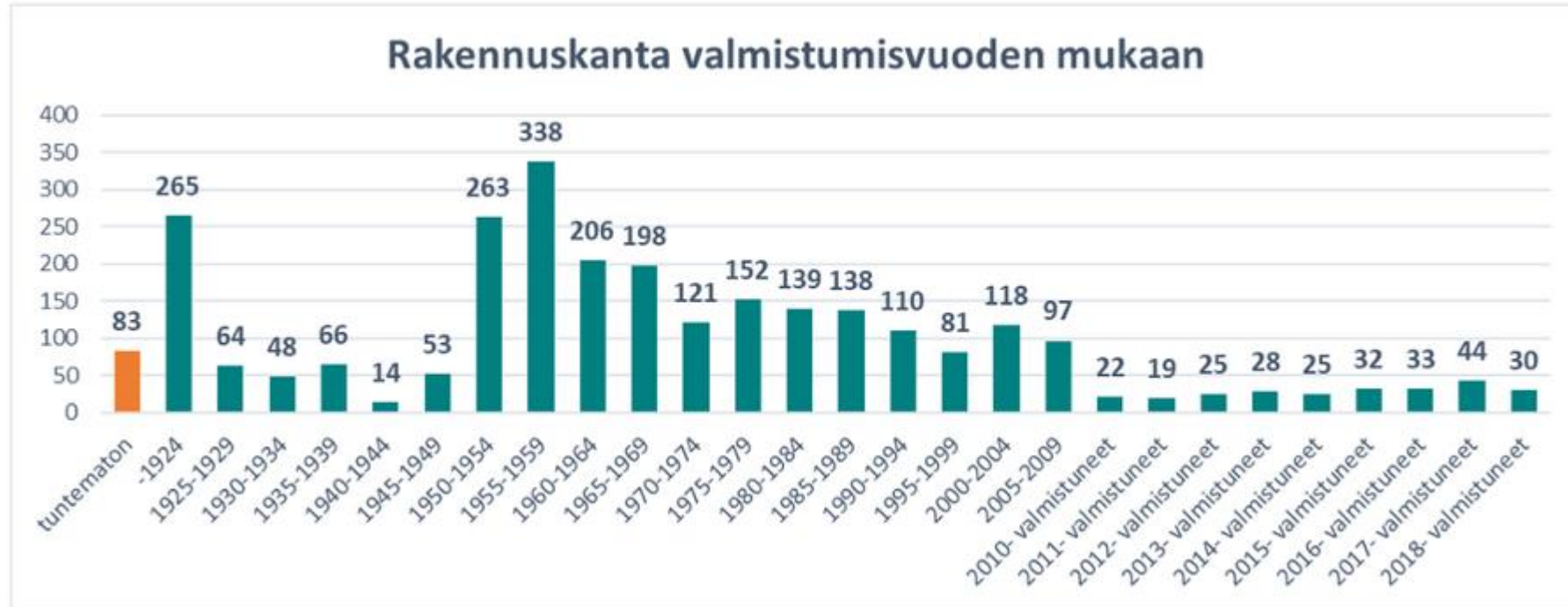
Kuva 3. Esimerkkejä koulurakennuksen tilajäsentelyn perusratkaisuista.

Työalueet ja vyöhykkeet

-
- The diagram is an isometric floor plan of a school building, showing various rooms and corridors. Overlaid on the plan are several colored circles and semi-transparent areas that represent different functional zones and activity areas. The colors correspond to the legend on the left. The zones include: Meeting and sharing (red circles in the central and upper-left areas), Functional working (blue circles in the lower-left and lower-right areas), Silent working (green circles in the central area), Group working (yellow circles in the upper-right and central areas), Personnel working (orange circles in the central area), and Service spaces (grey circles in the lower-right area). The plan also shows various furniture like tables, chairs, and sofas, as well as architectural features like stairs and walls.
Meeting and sharing		Kohtaaminen/jakaminen
Functional working		Toiminnallinen työskentely
Silent working		Hiljainen työskentely/syventyminen
Group working		Ryhmätyöskentely
Personnel working		Henkilöstön työskentely
Service spaces		Aputilat (kenkä- ja vaatesäilytys, varasto)

*Kuva 4. Esimerkki opetustilakokonaisuuden toiminnallisista alueista, esiopetus ja vuosiluokat 1–3.
Sipoonlahden koulu, Sipoo, 2019.*

Suomen koulurakennuskanta

Lähde: Terveet tilat 2028: Yleissivistävien oppilaitosrakennusten nykytilaselvitys (OPH/FCG, 2020)

Laadukas koulu...

edistää
hyvinvointia...

...mahdollistaa ja
edistää erilaisia
työtapoja ja
käyttäjien
vuorovaikutusta.

...mahdollistaa
ja edistää
erilaisia
työtapoja ja
vuorovaikutusta.

Laadukas koulu...

on
monipuolinen
kulttuuri- ja
toimintakeskus...

... tarjoaa tiloja
itsenäiseen ja
vapaamuotoiseen
työskentelyyn...

Laadukas
koulu...

on esteettinen
ja vahvistaa
henkistä ja
sosiaalista
hyvinvointia...

Tilat ovat joustavia
ja niitä voi yhdistää
ja erottaa, tehdä
suuremmiksi ja
pienemmiksi...

Laadukas koulu
edistää joustavaa
ja aktiivista tilojen,
kalusteiden ja
varusteiden
käyttöä...

Tilat ovat
läpinäkyviä
(avoimia tai
lasiseinien
jakamia)...

Kalusteet ja
varusteet/ ICT
voidaan
järjestellä
helposti ja
nopeasti...

Luonnonvalo
rikastaa
tilojen
tunnelmaa...

Laadukkaassa
koulussa...

...äänimaailma on
rauhallinen...

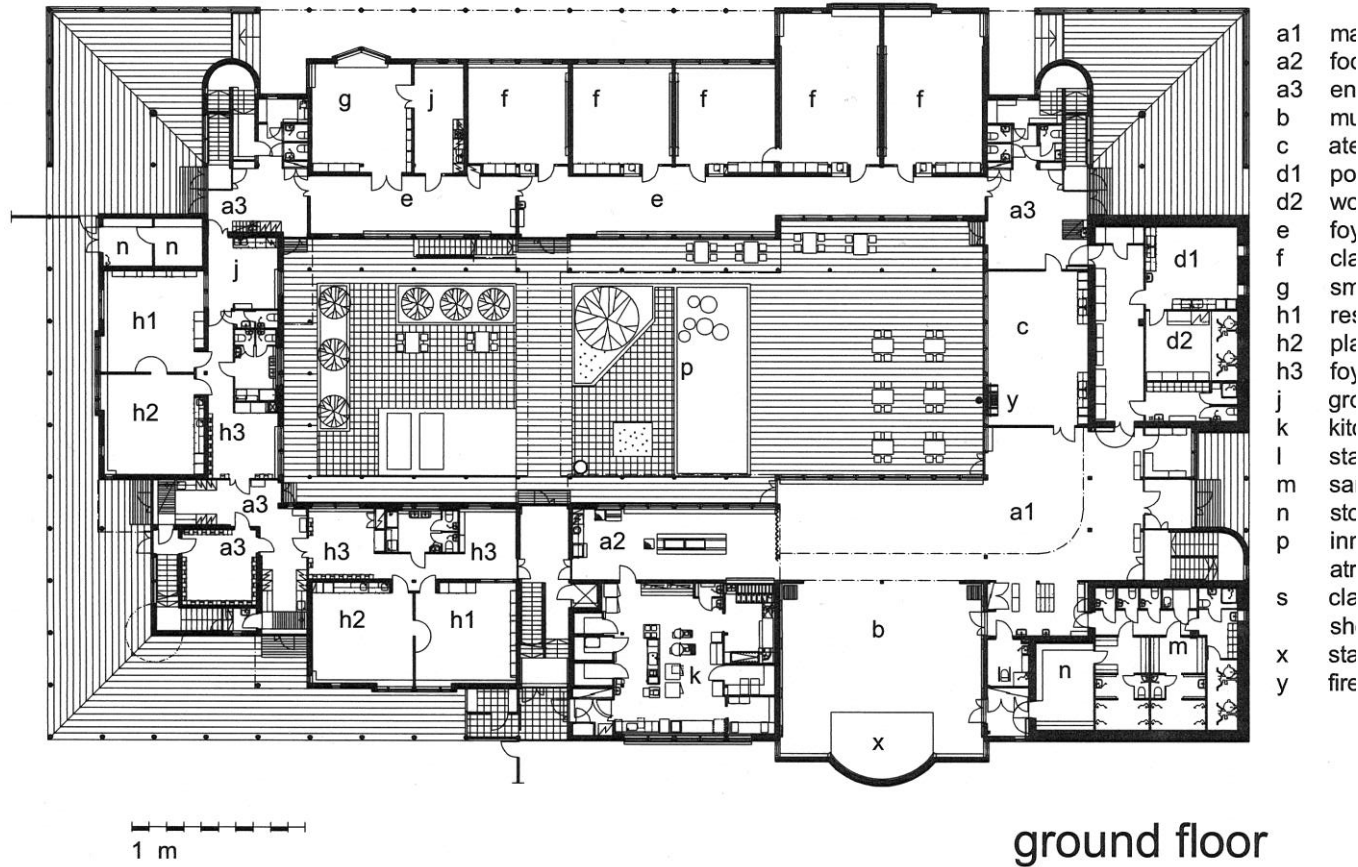
Laadukas koulu...

edustaa
kestävää
kehitystä...

Laadukas koulu...

... on
mitoitukseltaan
joustava.

Laadukas koulu...

...on
konkreettinen
oppimisen
apuväline...

Koulurakennusten trendit

- **Yhteisöllisyys**
- **Kokonaisvaltaisuus**
- **Joustavuus ja muunneltavuus**
- **Avoimuus**
- **Leikillisuus**
- **Kokeilullisuus**
- **Analogia: koulu <—> toimisto ?**
- **Sukattomuus**